

Posudek vedoucí bakalářské práce

Studující: Marie Podařilová

Název práce: **Nerůst a feminismus: Péče základ života**

Studijní program: Studium humanitní vzdělanosti, Fakulta humanitních studií UK

Vedoucí práce: PhDr. Marta Kolářová, PhD.

Předkládaná bakalářská práce se teoreticky zabývá prolínáním nerůstu a feminismu. Cílem bakalářské práce je zmapovat, porozumět a vysvětlit, v jakých kontextech a významech nerůstové a feministické teorie tematizují péči.

Marie Podařilová si pro svou bakalářskou práci vybrala velmi aktuální téma, neboť současná polykrize (klimatická, pandemická, energetická, válečná) poukázala na to, že péče o lidi i přírodu je (měla by být) jednou z klíčových činností i hodnot v soudobé společnosti. Autorka také tvrdí, že tématu péče čeští badatelé a badatelky nevěnují pozornost, proto je její práce potřebná.

Bakalářská práce je teoretického charakteru bez empirického výzkumu. Autorka na začátku práce detailně popisuje způsob zpracování textů, který spočíval v komparaci nerůstových a feministických textů se zaměřením na péči. Takto vymezené téma je velmi interdisciplinární a přesahuje rámec sociologie, a to vzhledem k zaměření na kapitalismus, práci, růst HDP atd. zejména do ekonomie. Autorka vybírala texty z databází odborných publikací pomocí 34 (!) klíčových slov (v češtině i angličtině) v rozmezí let 2000-2024. Tolik klíčových slov vedlo k vyhledání obrovského množství textů, které pak stejně autorka musela omezit. Spíše bych volila vyhledávání jen přes tři klíčová slova, která sama autorka uvádí v bakalářské práci, tedy nerůst, feminismus, péče. Autorka cituje 85 (jestli to dobře počítám) odborných zdrojů, což je pro bakalářskou práci velmi nadstandardní.

V první části bakalářské práce studentka definuje nerůst, v druhé představuje feministické teorie, jednotlivé feministické proudy (liberální, radikální, marxistický a socialistický, dekoloniální a postkoloniální feminismus a ekofeminismus) a feministickou kritiku nerůstu, aby se v třetí části práce, která představuje její jádro, dostala k tematizování péče.

Péči definuje ve vztahu k dalším sociologickým jevům jako práce, nerovnosti či identity. Chápe ji zejména ve dvou pojetích jako reprodukční neplacenou práci u feministické ekonomie a jako hodnotu a vztah v rámci feministické etiky péče. Vychází z definice Joan Tronto (1993), která do péče nezahrnuje jen pečování o zranitelné osoby, ale také o životní prostředí a mimolidskou přírodu. Tato definice je nápomocná pro nahlížení na péči zejména z hlediska nerůstových přístupů.

Autorka na několika místech třetí části práce konstatuje, že nerůstový přístup vychází z feministické kritiky růstu a HDP a navazuje na ni. Těžiště bakalářské práce tedy leží v představení feministických přístupů k péči a detailnějšímu rozvedení témat jako je genderová dělba práce (kap. 3.3), péče jako práce (kap. 3.4), komodifikace a dekomodifikace péče (kap. 3.5), feministická etika péče (kap. 3.6) a péče jako vztah (kap. 3.7).

Moje představa uchopení tématu byla ve větším důrazu na komparaci nerůstových a feministických přístupů. Feministické teorie péče jsou zde velmi detailně rozpracovány, zatímco nerůstové ne. Může to být způsobeno tím, že feminismus se věnuje (ženské) péči o jiné (lidi), zatímco nerůst tematizuje i péči o přírodu a mimolidské aktéry. Kdyby ta otázka byla položena z hlediska přírody a životního prostředí, tak bychom mohli dojít k závěru, že feministické teorie péči o přírodu – kromě ekofeminismu - tematizují nedostatečně, případně zde čerpají z environmentalismu.

Z čtení textu mi vyplývá, že rozdíl pohledu nerůstu a feminismu na péči není tak významný z hlediska množství zmínek (v nerůstu řádově méně než ve feminismu), ale že spočívá v konceptualizaci nikoli péče o jiného člověka, ale péče o přírodu. Nerůstové koncepce vycházejí i z environmentálních přístupů (např. dle Parriquea 2019), kde je péče o přírodu rozpracovaná. Je tedy problém v tom, že se k tomu používá jiný pojem (např. ochrana přírody), který se v klíčových slovech neobjevil? Studentka zmiňuje, že například nerůstový autor Latouche (2012) se tématu péče vyhýbá – může existovat nerůstový přístup, který tematizuje péči o přírodu, aniž by se inspiroval feminismem?

Moje otázka pro obhajobu tedy zní: Jak se liší tematizace *péče o přírodu* v nerůstových přístupech a ve feministických teoriích?

Co se týče formální stránky práce, text je psán korektně z hlediska gramatiky a jazyka. Seznam literatury zahrnuje velké množství především zahraničních zdrojů v angličtině, z knižní produkce a zejména aktuálních článků v odborných časopisech.

Celkové hodnocení: Diplomová práce je velmi kvalitním textem o aktuálním tématu, které je společensky relevantní. Autorka zvládla práci s teoretickou literaturou. Přínos práce spočívá v detailním analytickém rozboru teorií péče zejména ve feministickém přístupu.

I přes výše zmíněné připomínky mohu celkově konstatovat, že bakalářská práce se Marii podařila. **Doporučuji ji k obhajobě** a navrhuji známku **výborně**.

V Praze dne 16. srpna 2024

Marta Kolářová